

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Петинка Радева Галчева

ШУ „Епископ Константин Преславски”

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по: област на висше образование 1. Педагогически науки;
професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по....
докторска програма Методика на обучението по химия

Автор: Петя Иванова Герасимова

Тема: „Развитие на ключови компетентности чрез обучението по учебен предмет Химия и опазване на околната среда – 8.-9.клас“

Научен ръководител: Доц. д-р Йорданка Петрова Стефанова, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № РД-21-1045 от 13.06.2022.г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Развитие на ключови компетентности чрез обучението по учебен предмет Химия и опазване на околната среда – 8.-9.клас“ за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“ в област на висше образование 1.Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., докторска програма Методика на обучението по химия. Автор на дисертационния труд е Петя Иванова Герасимова – докторантка в редовна форма на обучение към катедра „Обща и неорганична химия с Методика на обучението по химия“ към Химически факултет с научен ръководител доц. д-р Йорданка Петрова Стефанова – ПУ „Паисий Хилендарски“.

Представеният от Петя Герасимова. комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ.

Докторантката е приложила 2 броя статии в съавторство, една от които е под печат.

Петя Герасимова е завършила Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, спец. Химия и физика през 1999г. Магистърска степен по финанси придобива през 2002 г. във Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий“. Притежава професионална квалификация „учител“.

Работила е като учител по химия и опазване на околната среда в Гимназия с хуманитарен профил „Св. Св. Кирил и Методий“ и СУ „Черноризец Храбър“, Пловдив, а към момента е старши експерт в РУО - Пловдив.

През 2018 г. е зачислена в докторантура, редовна форма на обучение, към катедра „Обща и неорганична химия с Методика на обучението по химия“ при Химически факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“.

2. Актуалност на тематиката

Актуалността на разглеждания проблем се предопределя от динамиката на образователните промени и от новата образователна парадигма, която дефинира необходимостта от формиране на ключови компетентности в образователния процес – необходимост, залегнала в ЗПУО, в ДООИ и другите нормативни документи, регламентиращи изискванията към училищното образование у нас. В тази връзка избраният за изследване научен проблем има своята дидактическа актуалност, предвид възможността за използване на резултатите в училищната практика.

3. Познаване на проблема

Съдържанието на дисертационния труд показва познаване на базисната проблематика. Направените теоретични обобщения биха били по-убедителни, ако литературният обзор,

свързан с изследвания проблем, е по-всеобхватен и отразява отношението на докторантката към проучените мнения.

4. Методика на изследването

Посочените в увода изследователски методи - педагогически експеримент, анкетиране, тестиране, експертна оценка, статистически методи позволяват да се реализира целта на изследването.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

В увода се уточнява изследователският проблем, като се мотивира неговата актуалност и практическа значимост и се дефинират методологичните характеристики на изследването. Бих искала да обърна внимание на докторантката, че Наредба № 5 от 2015 г. отменя разпределението на учебните предмети по културно-образователни области и в настоящите ДООИ терминът „културно-образователна област” не присъства.

В първа глава са уточнени концептуалният и понятиен апарат на компетентностния подход. Анализирана е нормативната база, свързана с формирането на ключови компетентности и е потърсен отговор на въпроса за състоянието на проблема в българското училище. Включването на Националното състезание по ключови компетентности би било по-добре мотивирано, ако вместо примерната задача бяха представени и анализирани постигнатите от учениците резултати, илюстриращи формираните компетентности. Направени са обобщения определящи, както твърди докторантката, изборът на стратегии, подходи, методи и средства, които да допринесат за решаване на очертаните проблеми. Като резултат са анализирани възможностите на конструктивисткия подход за формиране на ключови компетентности. Прави впечатление липсата на логическа връзка в наименованието и съдържанието на отделни параграфи (вж. &1.3.3.)

Във втора глава, на основата на теоретичен анализ на психолого-педагогически и частнодидактически парадигми и концепти, Петя Герасимова предлага свой вариант на „методическа технология за развитие на ключови компетентности чрез обучението по ХО-ОС”. Изхождайки от съдържанието на понятието „технология” и по-конкретно „технология за развитие на ключови компетентности” и нейните цели не мога да приема, че задачите насочени към разработване на насоки и указания ще допринесат за реализиране на тези цели и ще съдействат за стимулиране на творчеството и инициативността на учители и ученици. Тези указания касаят пряко педагогическия експеримент и би било добре да се включат в трета глава. Основен компонент на всяка технология е нейната структура, чиито елементи са логически свързани процедури, операции и стъпки. В разработената от докторантката технология (стр. 49) този компонент и елементите му не са включени.

Поставените в началото на дисертацията задачи предполагат в тази глава „да се разгърнат възможностите на учебното съдържание по химия в аспекта на ключовите компетентности”. Тъй като не намирам реализация на задачата в дисертацията се обръщам към докторантката с въпроса: Как в хода на експеримента реализирахте тази задача?

В трета глава е описано емпиричното изследване, чрез което се проверява ефективността на предложената от докторантката технология. Направен е съдържателен анализ на резултатите от проведено проучване сред учители, насочено към разкриване на представите на учителите по природни науки за ключовите компетентности и възможностите за формирането им. Описани са целите и организацията на констатиращия и формиращия експеримент. За измерване на резултатите от изследването е приложена разработена от докторантката система от критерии и показатели. Посочени са участниците и извадката на изследването, доказваща неговата репрезентативност. От представените примери и данни не става ясно как се оценяват компетентностите на учениците.

Използваните изследователски методи са адекватни на целта на изследването, но би било добре при следващ експеримент задачите да се прецизират. Статистическата обработка и анализът на резултатите са в съответствие с използваните методи.

Заклучението предполага формулиране на изводи, препоръки и предложения. В този смисъл заключение и изводи в дисертацията липсват. Те присъстват като елементи в края на

отделните параграфи на дисертацията, но поради отдалечеността си един от друг не показват конкретните преимущества на осъщественото изследване.

Формулираните от дипломантката приноси се нуждаят от преформулиране, тъй като в представения вид по своята същност са заключения.

В практико-приложните приноси визирате „комплекс от дидактически средства”. Въпросът ми е какви дидактически средства сте разработили и използвали в хода на експеримента?

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Петя Герасимова участва в конкурса с две публикации в съавторство с научия ръководител. Проучванията в статиите са включени в дисертационния труд. Считаю, че тя има равностойно участие в написването им, както и в провеждане на изследването, представено в дисертацията.

7. Автореферат

Авторефератът е с обем 35 страници, следва структурата на дисертационния труд и съдържа основните резултати, представени в него.

8. Критични бележки и препоръки

1. В дисертационния труд са оставени непоправени много граматични и правописни грешки: в увода – ИКТ средства, наименованието на втора глава, стр. 26, 33, 41, 42, 44, 45, 47, 50, 60, 63, 65, 100....

2. В работата има много излишни повторения (всички обобщения, направени в предходни параграфи се повтарят в началото на следващата глава), последните два практико-приложни приноса и др.

3. В текста на дисертацията за учебния предмет се използват и наименованието химия, и наименованието химия и опазване на околната среда. Редно е да се използва настоящото наименование.

4. Препоръчвам на докторантката да активизира публикационната си дейност и да публикува и като самостоятелен автор, за да стане разпознаваема в научните среди и да споделя своя опит и добри практики.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа резултати, които разширяват научното познание в областта на методиката на обучение по химия* и отговарят на изисквания(та) на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на университета.

Дисертационният труд показва, че докторантката притежава теоретични знания и професионални умения по научна специалност Методика на обучението по химия, както и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“* на Петя Иванова Герасимова в област на висше образование 1. Педагогически науки; професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...; докторска програма Методика на обучението по химия.

27.08.2022 г.

Изготвил становището:.....

(доц. д-р Петинка Галчева)